

VISUOMENĖS NUOMONĖ APIE IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ PROFESINĮ ĮVAIZDĮ

Jurgita Smilgienė

Šiaulių universitetas

Įvadas

Pedagogo profesija yra viena iš seniausių. Daugelį metų ji buvo laikoma išskirtine. Tai pažymi ir užsienio mokslininkai (Kennedy, 1987; Cochran-Smith, 2006; Sockett, 2009), akcentuodami pedagogo vertę šiuolaikiniame žinių pasaulyje. Vykstant spartiems socialiniams ir ekonominiams pokyčiams visuomenėje, vis sudėtingesni reikalavimai keliami švietimui, ypač pedagogams, o tai neišvengiamai turėjo įtakos profesijos prioritetų, tradicinių vertybių kaitai. Kitoks ir pedagogo profesijos prestižas, susiformavęs profesinis įvaizdis.

Pedagogo profesijos, jo įvaizdžio svarbą šiandieninėje visuomenėje liudija mokslininkų bei praktikų darbai. Ši tema analizuojama mokslininkų V. Kavaliauskienės (2001), A. V. Matulionio (2003), R. Adamonienės (2003), A. Giddens (2005), V. Šerno (2009), G. Drūteikienės (2010), O. Mackelo (2010), „Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose“ (1997), pedagogų praktikų – E. Pranckūnienės (2003), G. Gedvilienės, R. Laužacko, T. Lileikienės (2008) straipsniuose. Be to, galima išgirsti nuomonių, kad ši profesija yra privileijuota dėl darbo trukmės, užtikrinto atlyginimo ar pailgintų atostogų (Gudonis, Šeipūnaitė, 2008). Deklaruojama ir kitokia nuostata, jog, vis labiau keliant reikalavimus pedagogui, mažiau gerbiama jo profesija (Bilbokaitė, Bilbokaitė, 2009). Diskusijose neišvengiamai iškyla ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesinio įvaizdžio problema.

Savaitraščio „Veidas“ atlikta Lietuvos gyventojų apklausa (2007) liudija, kad „net pusė visų lietuvių negerbia ir nevertina pedagogo profesijos ir darbo, o daugiau nei pusė – 52 proc. didmiesčių gyventojų būtų kategoriškai prieš, kad pedagogo specialybę rinktųsi jų vaikai. Ypač neigiamai pedagogo profesiją vertina verslininkai, įmonių ir įstaigų vadovai bei sostinės gyventojai“. Taigi, pedagogai išgyvena mažėjančią visuomenės pagarbą, pasitikėjimą. Anot I. ir R. Bilbokaičių (2009), vieno didžiausių Lietuvos dienraščio straipsnių analizė atskleidžia, kad per metus apie pedagogus buvo nemažai publikuota straipsnių, kuriuose ypač pabrėžiami negatyvūs bruožai ir veiklos aspektai. Daroma prielaida, kad tai galėjo sukelti negatyvias visuomenės narių asociacijas apie šios srities specialistus.

Pedagogo triūsas priskiriamas kasdienio gyvenimo rutinai. Žinoma, aktualizuotina ir tai, jog švie-

timui apskritai skiriama labai mažai dėmesio, o jei skiriama – tai nebūtinai jis yra pozityvus. Pedagogų profesinė veikla visada buvo pati sunkiausia ir labai problemiška mūsų švietimo sritis. Nuo ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesinės raidos sėkmės priklauso vaikų ugdymo kokybė. Visa tai suponuoja *tyrimo probleminius klausimus* – kaip visuomenė vertina ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesiją bei koks yra jos įvaizdis visuomenėje? *Tyrimo objektas* – ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinis įvaizdis.

Tyrimo tikslas – ištirti visuomenės požiūrį į profesinį ikimokyklinio ugdymo pedagogo įvaizdį.

Tyrimo metodai: mokslinės ir metodinės literatūros analizė, anketinė apklausa, tyrimo duomenų kokybinė ir kiekybinė analizės.

Tyrimo metodika ir organizavimas. Tyrimo tikslui realizuoti pasirinkta kiekybinio tyrimo priemonė, leidžianti atlikti sisteminių skaitmeninės informacijos rinkimą bei statistinę analizę (Žydzūnaitė, 2006). Taikytas anketinės apklausos metodas, mišraus tipo anketą sudarė atviro ir pusiau uždaro tipo klausimai. Anketoje išskirti diagnostiniai blokai (profesinį įvaizdį formuojantys išoriniai ir vidiniai (asmenybiniai) veiksniai; profesinio įvaizdžio ir profesinio tobulinimosi sąsajos) leido identifikuoti visuomenės požiūrį į ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinį įvaizdį. Apklausa atlikta 2012 metais kovo–balandžio mėnesiais, joje dalyvavo 145 respondentų.

Tyrimo dalyvių sociodemografinė charakteristika. Empiriniame tyrime dalyvavo 145 (iš jų 46 vyrai ir 99 moterys) respondentai, amžius tarpinis svyravo nuo 18 iki 70 metų. Tyrimo imtis sudaryta taikant tikslinės atrankos metodą. Trečdalis apklaustųjų buvo 22–30 metų amžiaus (32%). Lygiomis dalimis pasiskirstė kelios respondentų amžiaus grupės: 18–22 metų bei 30–40 metų (23%). Mažiausiai tyrime dalyvavo 60–70 metų amžiaus žmonių (3%). Trečdalis (32%) respondentų, dalyvavusių apklausoje, nurodė turintys aukštąjį išsilavinimą, o mažiausia dalis (6%) – neturintys vidurinio išsilavinimo.

Tyrimo duomenų analizė. Duomenų kiekybinė analizė atlikta SPSS statistinės analizės ir Microsoft Excel kompiuterinėmis programomis. Kiekybinių duomenų rezultatai procentine išraiška pateikiami paveiksluose. Atviro tipo klausimų duomenims

apdoroti, t. y. kategorijoms išskirti ir jų tinklui sukurti taikytas turinio (content) analizės metodas, o tokių duomenų rezultatai pateikiami kategorijų lentelėse.

Pedagogo profesijos ir jos įvaizdžio samprata

„Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ (2000) sąvoka *profesija* aiškinama taip: „tai specialaus pasirengimo reikalaujantis užsiėmimas, verslas“ (p. 623). V. Rajeckas (2004) teigia: „*profesija* – tai veikla, kuri atliekama pagal specialybę ir skirta kurti materialinėms bei dvasinėms vertybėms“ (p. 324). R. Laužackas (2005), aiškindamas profesijos sąvoką, pabrėžia: „*profesija* – tai atitinkamomis žiniomis, gebėjimais (mokėjimais ir įgūdžiais) pagrįstos žmonių veiklos kombinacijos, teikiančios jiems materialinio apsirūpinimo ir aktyvaus įsijungimo į visuomeninio gyvenimo struktūras prielaidas“ (p. 34). Pasak A. V. Matulionio (2003), *profesijos* (lot. *professio* – išreiškimas, išpažinimas) sąvoka yra labai svarbi ir apibūdinant profesiją, turima galvoje, jog žmonės jungiasi į profesijas, kad galėtų atlikti vienodą ar panašų darbą. Ne atsitiktiniai išskiriamos tokios pagrindinės profesijos charakteristikos: 1) specializacija ir atsiribojimas nuo kitų užsiėmimų darbo pasidalijime, 2) sąlygiškai ilgas užduoties atlikimo laikas, 3) pajamų šaltinis. Profesija taip pat apibūdinama kaip specializuota ir institucionalizuota veikla, į kurią įeina visuma ar sistema darbų, kurie individo atliekami palyginti ilgą laiką, remiantis specialiais gabumais, ir užtikrina pragyvenimo pajamas.

Visų profesijų žmonės patys kuria ir palaiko savo sukurtą įvaizdį. *Pedagogo įvaizdis turėtų būti nepriekaištingas, nes jis kiekvieną dieną bendrauja su vaikais, suaugusiais ir pastarasis įvaizdis turėtų būti pavyzdinis įvaizdžio tipas.*

Lietuvių kalbos žodyne (2005, p. 365) terminas „*įvaizdis*“, reiškia „išivaizduojamą, vaizdu įkūnytą dalyką, vaizdinį“. G. Drūteikienė (2007) įvaizdį apibūdina kaip standartų simbolį. Kita vertus, G. Drūteikienės (2007) teigimu, kai kurie mokslininkai analizuoja įvaizdį visuomenės sąmonės manipuliacijos kontekste. Tuo tarpu R. Lekavičienė, Z. Vasiliauskaitė, D. Antinienė ir kt. (2010) nurodo, jog įvaizdis – tai žmogaus suvokimo rezultatas, vaizdinys suvokiančioje psichikoje, todėl dar kitais žodžiais galima apibrėžti kaip įsitikinimus apie suvokiamą asmenį ir jausmus jo atžvilgiu. Todėl dažnai sąvoka *įvaizdis* aiškinama kaip suvokimas, išivaizdavimas apie asmenį, produktą ar organizaciją, kuri yra tikslingai formuojama (Matkevičienė, 2005).

Anot R. Matkevičienės (2005), kalbėdami apie įvaizdį, dažnai turime omenyje žmonių išpūdžius, kurie susidaro priklausomai nuo jų įgytų žinių, patyrimo, nuostatų. Mokslininkai per pastaruosius

dešimtmečius, siekdami atskleisti įvaizdžio esmę, pateikė daug terminų. R. Matkevičienė (2005) cituoja keletą apibrėžimų: „*įvaizdis* – daugelio žmonių požiūris į ką nors; *įvaizdis* – tai pagrindinė laimėjimo ar pralaimėjimo versle ir visuomeniniame gyvenime priežastis; *įvaizdis* – tai specifinis suvokiamo objekto atvaizdas, kai suvokimo apimtis sąmoningai susiaurinama ir pabrėžiamos tik tam tikros objekto pusės; *įvaizdis* – vidinės ir išorinės organizacijos auditorijų nuomonių bei pažiūrų visuma“ (p. 22).

Įvaizdis egzistuoja nepriklausomai nuo to, ar to norima, ar ne. Šiuo požiūriu įvaizdis, kaip teigia M. Čeikauskienė (1997), yra *nepavaldus*, jo buvimo kontroliuoti neįmanoma. Jeigu yra objektas, jis turi ir savo įvaizdį. Kontroliuoti galima tik tai, koks tas įvaizdis galėtų būti, t. y. įvaizdis gali būti sąmoningai formuojamas. Jis yra *dinamiškas*, jo atributai persitvarko, keičiasi priklausomai nuo pokyčių žmonių grupės sąmonėje. Pasak R. Gudausko (2003), įvaizdis priklauso nuo objekto arba žmonių grupės sąmonės pokyčių ir persitvarko pagal tuos pokyčius. Bet kokios išvados apie galimą įvaizdį yra sąlyginės, nevienareikšmės ir rizikingos. Patikimiausia kalbėti apie įvaizdį, kurį turi dauguma žmonių.

Apibendrinant galima teigti, jog sąvokos pedagogo profesija ir įvaizdis mokslinėje literatūroje vartojamos įvairiomis prasmėmis. Šiame straipsnyje laikomasi pozicijos, jog įvaizdis – tai daugelio požiūris į vieną objektą – pedagogą, pedagogas – tai ugdytojas, o profesija – tai užsiėmimas, kuris reikalauja specialaus pasirengimo.

Empirinio tyrimo rezultatai ir apibendrinimas

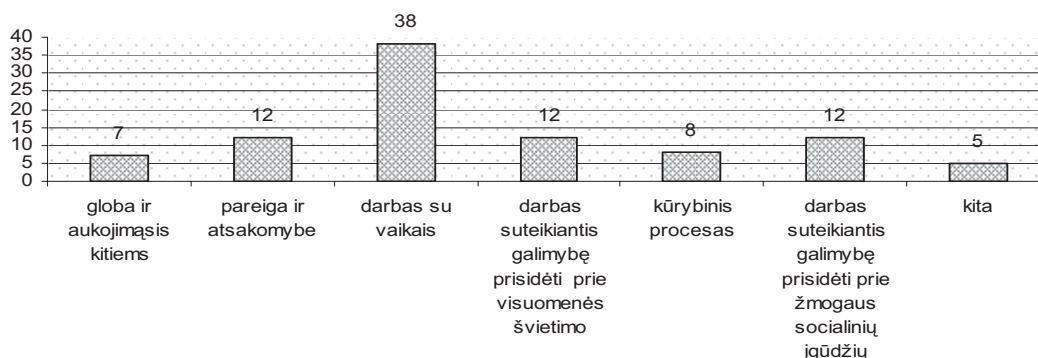
Susikurti teigiamą įvaizdį labai svarbu. Anot G. Myers (2007), vienas iš įvaizdžio pateikimo būdų yra prisistatymas – tai mūsų pageidaujamo įvaizdžio pateikimas kitiems ir patiems sau. Anot M. Čeikauskienės (1997), norėdamas tikslingai formuoti savo įvaizdį, pedagogas turi nuspręsti, kokio įvaizdžio jis pats pageidauja. Galimi keli įvaizdžio tipai:

- *universalus* (toks pedagogo įvaizdis turi tikti tiek visuomenei, tiek kolektyvui, kuriame dirba pedagogas),
- *neutralus* (tai toks įvaizdis, kuris atitinka tiesą),
- *palankus* (kai pedagogas atitinka visus visuomenės reikalavimus),
- *nepalankus* (kai pedagogas nepateisina visuomenės keliamų reikalavimų).

Auklėtojo užduotis – prižiūrėti ikimokyklinio amžiaus vaikus vaikų lopšelyje ar darželyje, užtikrinti jų saugumą, ugdyti jų asmenybę, puoselėti pomėgius bei įgūdžius, todėl akivaizdu, kad kiekvienas pedagogas turėtų siekti idealaus įvaizdžio, t. y. visuomenei keltų tik teigiamas emocijas. Kad būtų

atskleistas visuomenės požiūris į ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesiją, anketoje prašyta užbaigti sakinį: „Darželio auklėtojo(-s) darbas – tai: ...“ Tyrimo rezultatai atskleidė, jog beveik trečdaliui ap-

klaustųjų darželio auklėtojo darbas tai – darbas su vaikais (38 proc.) (1 pav.).

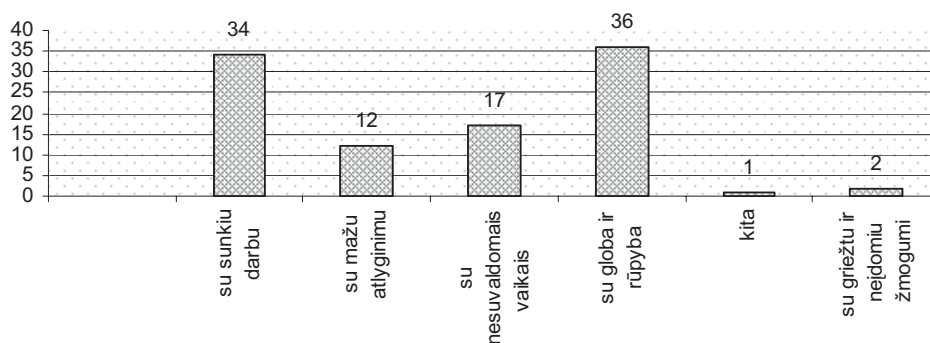
1 pav. Ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesinės veiklos esmės suvokimas (N = 145)

Daugiau nei dešimtadalis (12%) teigia, kad tai – darbas, teikiantis galimybę prisidėti prie žmogaus socialinių įgūdžių formavimo bei visuomenės švietimo. Kiti (12 %) įvardijo, jog tai – darbas, reikalaujantis pareiškimo ir atsakomybės. Atsižvelgiant į minėtus tyrimo rezultatus, galima teigti, jog tiriamieji teisingai supranta darželio auklėtojos veiklos esmę, nes auklėtojo veiklos objektas – augantis ir kaskart vis besikeičiantis auklėtinis (Glebuviienė, Grybauskienė, Kontautienė, 1990), todėl jo atsakomybė yra didžiulė tiek vaikui, tiek tėvams, tiek visuo-

meni. Be to, vaikai ir yra mūsų visuomenės dalis, o vėliau ir ateitis, tad šis suvokimas dar labiau išryškina šios profesijos svarbą.

Kitu klausimu siekta nustatyti visuomenės požiūrį bei šios profesijos vertinimą, todėl respondentų klausta, *su kuo visuomenės atstovams asocijuojasi ikimokyklinių įstaigų pedagogo profesija?*

Tyrimas atskleidė, jog daugumai respondentų ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesija asocijuojasi su sunkiu darbu (34 %) bei globa ir rūpyba (36 %) (2 pav.).

2 pav. Ikimokyklinio ugdymo pedagogo profesijos specifiškumą identifikuojantys požymiai

Tyrimo rezultatai parodė, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogo veikla dažniausiai siejama su globa ir rūpyba ir net su *pasiuokijimu*. Tokie veiklą identifikuojantys požymiai asocijuojasi su „mamos ar močiutės pavadavimu“, ypač tuomet, kai jų nėra šalia.

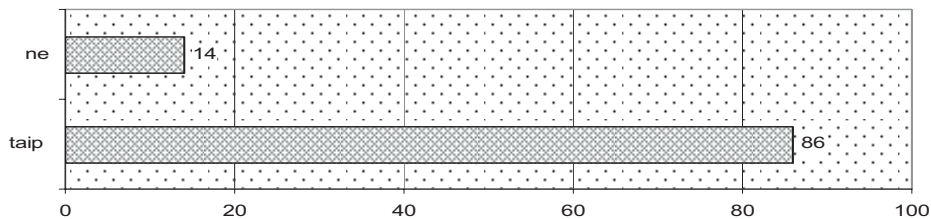
Atkreiptinas dėmesys, jog respondentai nurodė, kad šios profesijos atstovai už kasdieninį darbą gauna mažą atlygį (12 %). Galima daryti prielaidą, jog visuomenė supranta, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai nėra tinkamai įvertinti, nors

dirba sunkiai ir atsakingai. Visų profesijų atstovams, taip pat ir darželių auklėtojomis, tinkamas atlygis už sunkų darbą yra labai svarbus profesinis motyvas, nes tik motyvuotas ir jaučiantis pasitenkinimą savo profesija pedagogas gali dirbti efektyviai, atsakingai ir su meile ir kartu formuoti teigiamą įvaizdį apie save ir kolegas.

Pagarbą profesijai, o kartu ir požiūrį į ją formuoja daugelis veiksnių, kaip antai: vykdoma švietimo bei ikimokyklinio ugdymo institucijos politika, edukacinio proceso organizavimas, vaikų ypatumai

(amžius, lytis, intelektualinis išsivystymas, gabumai, savivertė ir kt.), asmeninės pedagogo savybės ir jo santykis su auklėtiniais, jų tėvais bei kolegomis,

materialinė bazė, tėvų lūkesčiai ir paties pedagogo požiūris į šią profesiją.

3 pav. Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesija verta pagarbos (N = 145)

Empirinio tyrimo rezultatai (3 pav.) atskleidė, kad didžioji (86 %) apklaustųjų dalis yra įsitikinusi, jog ši profesija sunki, reikalinga ir garbinga, tik šiek

tiesk daugiau nei dešimtdalis (14 %) nuvertina šią profesiją. Šiuos tyrimo rezultatus papildė ir atlikta atviro tipo klausimų turinio analizė (1 lentelė).

1 lentelė. *Auklėtojo profesijos vertinimas* (N = 145)

Kategorija (Teiginių skaičius)	Subkategorija (Teiginių skaičius)	Kategoriją / subkategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai (Kalba netaisyta)
Garbinga ir reikalinga profesija (2)	<i>Garbinga (1)</i>	<i>nes kiekviena profesija yra garbinga</i>
	<i>Reikalinga (1)</i>	<i>nes ši profesija reikalinga auklėjant vaikus, o tai liečia kiekvieną šeimą, vaikai, lankantys darželį, įgyja pradinių žinių vien darželio auklėtojų dėka; nes auklėtojas prisideda prie vaiko ugdymo; nes jie ugdo vaikų gebėjimus, formuoja vertybes; darželio auklėtojas padeda vaikams labiau pažinti pasaulį ir praplėsti jų akiratį</i>
Yra ugdytojai (4)	–	
Sunki ir atsakinga profesija (3)	<i>Atsakingas darbas (2)</i>	<i>ne kiekvienas žmogus turi kantrybės, atsidavimo tiek kiek reikia šiais laikais būnant su vaikais, juos išklausan ir mokant teisingo požiūrio; labai atsakingas darbas bendrauti su mažaisiais, ir ugdyti jų įgūdžius, nes vaikus moko aplinkos pažinimo, išugdo draugiškumą, lavina vaikų vaizduotę</i>
	<i>Sunkus darbas (1)</i>	<i>darbas su vaikas yra labai sunkus; reikalaujantis daug atsakomybės</i>
Ateities visuomenės rengimas (2)	(2)	<i>nes yra pamatas naujos kartos ugdymui; tai darant galime parodyti savo atsidavimą augančiai kartai bei prisidėti prie jos ateities</i>

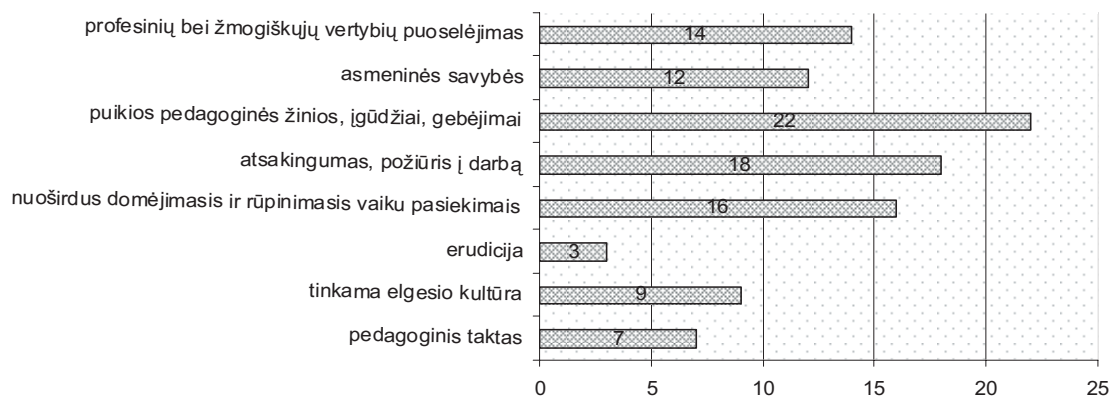
1 lentelės turinys rodo, jog ikimokyklinio ugdymo institucijų pedagogo darbas garbingas dėl suvokimo, jog jie yra „ugdytojai“ (4 teiginiai) atsakingi už ateities kartos, „ateities visuomenės“ (2 teiginiai) rengimą. Be to, respondentams itin svarbu ir tai, jog tokia profesija reikalinga bei reikalauja atsakomybės.

Respondentai, teigiantys (14 %), kad darželio auklėtojo profesija negarbinga, pateikia tokius argumentus: „mažas atlyginimas“; „darbas yra sunkus, bet neįvertinamas“. Teiginių turinys aktualizuoja tai, jog esminė negatyvus pedagogo įvaizdžio visuomenėje priežastis yra bendras visuomenės auklėtojo darbo nuvertinimas. Šiame kontekste labiausiai atkreiptinas dėmesys į tai, jog pedagogai „daug

skundžiasi“ ir dėl to „jie negerbiami“. Šis kontekstas patvirtina anksčiau išsakytas mintis, kad ir patys pedagogai yra atsakingi už profesijos įvaizdžio formavimą.

Apibendrinus respondentų atsakymus, galima teigti, kad vyrauja teigiamas visuomenės požiūris į šią profesiją. Tyrimo duomenys paneigia savaitraščio „Veidas“ 2007 metais pateiktus rezultatus.

Anot O. Tijūnėlienės (2000), pedagogas savo asmenybės bruožų visuma, erudicija, taktu, socialumu, optimizmu daro didžiulį įspūdį, patiria pagarbą, pasitikėjimą. Todėl tyrimu siekta išsiaiškinti prielaidas, respondentų nuomone, formuojančias teigiamą visuomenės požiūrį į auklėtojos(-o) profesiją (4 pav.).

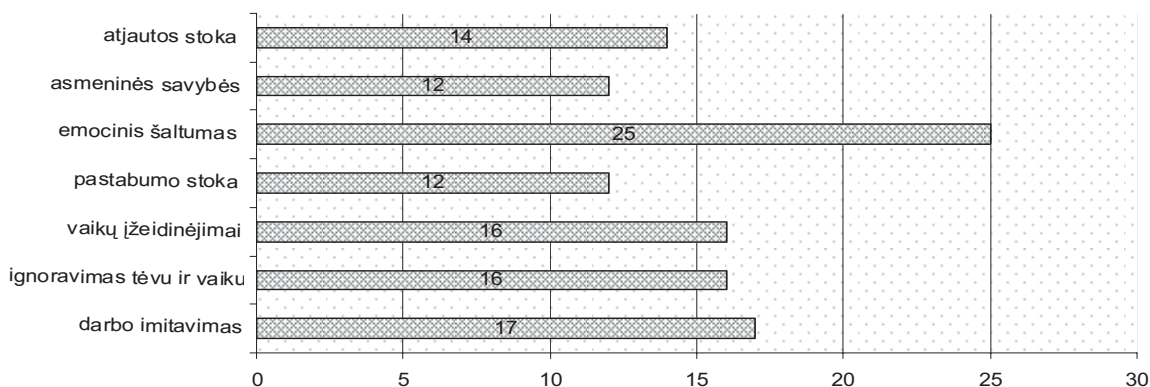
4 pav. Prielaidos, formuojančios teigiamą visuomenės požiūrį į auklėtojos(-o) profesiją (N = 145)

Iš tyrimo duomenų matyti, kad, respondentų nuomone, svarbiausia prielaida, formuojanti teigiamą visuomenės požiūrį į auklėtojos(-o) profesiją, – puikios pedagoginės žinios, įgūdžiai ir gebėjimai. Tam pritaria 22 % apklaustųjų. Anot R. V. Pivorienės ir N. Sturlienės (2005), sėkmė lydi tą pedagoga, kuris geba integruoti abi šios profesijos sritis, t. y. savo dalykinę kompetenciją – žinias ir įgūdžius. Svarbiomis prielaidomis teigiamo įvaizdžio formavimui tiriamieji įvardija – atsakingą požiūrį į darbą (18 %), nuoširdų domėjimąsi ir rūpinimąsi vaikų pasiekimais (16 %) bei profesinių ir žmogiškųjų vertybių puoselėjimą (14 %). Nereikšminga prielaida, formuojančia teigiamą požiūrį į auklėtojos(-o) profesiją, įvardijama

erudicija (3 %). Darytina prielaida, kad apklaustieji galėjo nesuprasti šio žodžio reikšmės, todėl ji pasirodė jiems ne tokia svarbi.

Atsižvelgus į tyrimo duomenis, galima teigti, kad pedagogas, siekiantis teigiamo visuomenės požiūrio į savo profesiją, turėtų pasižymėti puikiomis pedagoginėmis žiniomis, įgūdžiais ir gebėjimais, atsakingu požiūriu į darbą bei nuoširdžiu domėjimusi vaiko pasiekimais.

Išskirtos priežastys, menkinančios ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų asmeninį autoritetą bei formuojančios neigiamą visuomenės stereotipą apie pedagogo darbą (5 pav.).

5 pav. Prielaidos, formuojančios neigiamą visuomenės požiūrį į auklėtojos(-o) profesiją (N = 145)

Duomenys iliustruoja, jog ketvirtadalis (25 %) apklaustųjų mano, kad dažniausia ikimokyklinio ugdymo pedagogų klaida – emocinis šaltumas. Mažesnę dalį atsakiusiųjų (17 %) teigia, kad (po 16 %) imituojamas darbas, ignoruojami tėvai bei įžeidinėjami vaikai.

Išanalizavus atsakymus, galima daryti prielaidą, kad, visuomenės požiūriu, ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogai, bendraudami su vaikais, stokoja emocinio artumo. Tinkamos emocinės ap-

linkos sukūrimas ir palaikymas šios profesijos atstovams yra ypač svarbus faktorius, kadangi vaikai gali ko nors išmokti bei suprasti tik tada, jeigu juos supa tinkama ir šilta aplinka. Auklėtoja, bendraudama su vaikais, privalo gebėti išjausti įvairiausias situacijas ir priimti tinkamus sprendimus. Vaikus reikia ne griežtai auklėti, moralizuoti ar ignoruoti, o emocinės artumos atmosferoje užsiimti bendra veikla, dažniau stengtis paglostyti, priglausti (Glebuviene, Grybauskienė, Kontautienė, 1990). Iš pateiktų duomenų gali-

ma daryti prielaidą, kad esminiai veiksniai, darantys neigiamą įtaką visuomenės požiūriui, yra pedagogų emocinis šaltumas, vaikų įžeidinėjimas, tėvų bei vaikų ignoravimas, netinkamai atliekamas darbas.

Apibendrinat šio tyrimo rezultatus, galima daryti prielaidą: visuomenėje vyraujantis požiūris į šią profesiją iš esmės yra teigiamas, todėl ikimokyklinių įstaigų pedagogo profesija vertinama pozityviai ir laikoma garbinga.

Išvados

1. Trečdaliui (34 proc.) visuomenės atstovų profesiją identifikuojantis požymis yra darželio vaikų globa ir rūpyba.
2. Didžioji dalis apklaustųjų mano, jog dirbti darželio auklėtoju garbinga, nes tai – sunkus ir atsakingas darbas, kurio tikslas – padėti tėvams, auginantiems mažamečius vaikus. Be to, tvirtinama, kad auklėtojų veikla daro įtaką visuomenės švietimui ir prisideda prie būsimos visuomenės ugdymo bei ateities kūrimo. Šie veiksniai kelia šios profesijos prestižą.
3. Visuomenei ši profesija asocijuojasi su sunkiu darbu bei mažu atlyginimu, vadinasi, šiandien darželiuose dirbantys pedagogai jaučiasi tinkamai neįvertinti.
4. Dalis visuomenės ikimokyklinių įstaigų pedagogo profesiją įvardija kaip negarbingą, nes, anot jų, pedagogai daug skundžiasi ir dėl to jie negerbiami.
5. Ikimokyklinio ugdymo pedagogas, siekiantis teigiamo visuomenės požiūrio, turėtų pasižymėti puikiomis pedagoginėmis žiniomis, iškūnytais ir gebėjimais, atsakingu požiūriu į savo darbą bei profesinių ir žmogiškųjų vertybių puoselėjimu. Neigiami aspektai, formuojantys netinkamą šios profesijos įvaizdį: pedagogų emocinis šaltumas, vaikų įžeidinėjimas, tėvų bei vaikų ignoravimas, netinkamai atliekamas darbas.
6. Vyraujantis visuomenės požiūris į šią profesiją – teigiamas; iš esmės ikimokyklinių įstaigų pedagogo profesija vertinama pozityviai ir laikoma garbinga.

Literatūra

1. Adamonienė R., Daukilas S., Kriškėičiūnas B. ir kt., 2003, *Profesinio ugdymo psichologija ir pedagogika*. Utena: Utenos Indra.
2. Bilbokaitė R., Bilbokaitė I., 2009, Pedagogų įvaizdis žiniasklaidoje: faktai be simbolių. *Socialiniai mokslai: Edukologija*, Nr. 11. P. 91–96.
3. Čeikauskienė M., 1997, *Reklama ir firmos įvaizdis*. Vilnius.

4. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas [elektroninis išteklius]: [prasmė, įvadas, metodiniai patarimai]*. (2003). Vilnius, Lietuvių kalbos institutas.
5. Drūteikienė G., Mackelo O., 2010, *Dėstytojo įvaizdis ir jo įtaka studijų kokybei suvokti*. <http://www.leidykla.vu.lt/fileadmin/Informacijos_mokslai/52/68-83.pdf>.
6. Drūteikienė G., 2007, *Organizacijos įvaizdžio valdymas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
7. Gedvilienė G., Laužackas R., Lileikienė T. ir kt., 2008, *Ko reikia šiuolaikinam mokytojui? Aktualus mokytojų kvalifikacijos tobulinimo turinys. Mokomoji knyga mokytojams*. Vilnius: Lodvila.
8. Giddens A., 2005, *Sociologija*. Kaunas.
9. Glebuviene A., Grybauskiene A., Kontautienė Z., 1990, *Ikimokyklinė pedagogika*. Kaunas: Šviesa.
10. Gudonis V., Šeipūnaitė E., 2008, Pedagogų mokyklos baimė. *Pedagogika: mokslo darbai*. Nr. 92. P. 13–23.
11. Kavaliauskienė V., 2001, *Pedagoginis pašaukimas ir jo ugdymas*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
12. Kavaliauskienė V., 2007, *Pažintis su profesija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
13. Kennedy Mary M., 1987, *Inexact Sciences: Professional Education and the Development of Expertise. Review of Research in Education*. Nr. 14. P. 133–167.
14. Kvėskienė G., 2003, *Socializacija ir vaiko gerovė*. Vilnius: VPU.
15. Laužackas R., 2005, *Profesinio rengimo terminų žodynas*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
16. Lekavičienė R., Vasiliauskaitė Z., Antinienė D. ir kt., 2010, *Bendravimo psichologija šiuolaikiškai*. Vilnius: Alma littera.
17. Matulionis A. V., 2003, *Sociologija*. Vilnius: Homo Liber.
18. Matkevičienė R., 2005, *Ryšiai su visuomene. Serija: Į pagalbą mokyklai*. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
19. Myers D. G., 2007, *Socialinė psichologija*. Kaunas: Arx Baltica.
20. „Mokytojo dienos proga – panieka“, 2007. Nr. 39, rugsėjo 27 d. Savaitraštis „Veidas“: <<http://archyvas.veidas.lt/lt/leidinys.nrfull/46fa25a7cfaf9>>.
21. Prancūnienė E., 2003, *Apie mokytojo įvaizdį visuomenėje: ar jis atitinka tiesą?* <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2006-12-18-egle-prancuniene-apie-mokytojo-ivaizdi-visuomeneje-ar-jis-atitinka-tiesa/4861>> [2011-07-28].
22. Pivorienė R. V., Sturlienė N., 2005, *Mūsų klasė. Knyga klasės auklėtojui*. Vilnius: Tyto alba.
23. Rajeckas V., 2004, *Pedagogikos pagrindai*. Vilnius: Parama.
24. Tijūnėlienė O., 2000, *Mokytojo autoriteto samprata Lietuvoje (1918–1940)*. Klaipėda: KU.
25. Žydžiūnaitė V., 2006, *Taikomųjų tyrimų metodologijos charakteristikos*. Vilnius: Pedagogų profesinės raidos centras. UAB Ciklonas.

THE OPINION OF SOCIETY ON PRE-SCHOOL TEACHER'S PROFESSIONAL IMAGE

Jurgita Smilgienė

Summary

Rapid economic, political changes and social events inevitably influence the change of priorities and traditional values. Pedagogues themselves are partly responsible for their negative image in the media. The professional image of pre-school education pedagogues is the subject of the research. The aim of the research is to reveal the attitude of the prospective pre-school pedagogues towards formation of the professional image. The scope and basis of the research: 145 (including 46 males and 99 female) respondents, the age varied from 18 to 70 years. To achieve of the aim, the quantitative and qualitative research was applied.

The results of the empirical research show that pre-school education pedagogues themselves are partly responsible for their professional image. A positive image of pedagogues is: determined by the responsibility for job, pedagogical calmness, the love to a child, education competences, personal and professional qualities. A negative position of the professional image of pre-school education pedagogues' job was related to emotional coldness, children harassment, parents and children neglect and bad work.

Key words: opinion of society, pre-school teacher, professional image.

VISUOMENĖS NUOMONĖ APIE IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGŲ PROFESINĮ ĮVAIZDĮ

Jurgita Smilgienė

Santrauka

Spartūs ekonominiai, politiniai, socialiniai įvykiai neišvengiamai turėjo įtakos tradicinių vertybių kaitai. Keitėsi ir pedagogo profesinis įvaizdis. Pedagogo profesinis įvaizdis formuojamas visuomenės, už kurią iš dalies yra atsakingi ir patys pedagogai. Remiantis teoriniais šaliniais, ikimokyklinių įstaigų pedagogų įvaizdis visuomenėje nėra garbinga profesija. Tyrimo tikslas – ištirti visuomenės požiūrį į ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesiją. Empiriniame tyrime dalyvavo 145 (iš jų 46 vyrai ir 99 moterys) respondentai, amžius tarpinis svyravo nuo 18 iki 70 metų. Tikslui realizuoti pasirinktos kiekybinio ir kokybinio tyrimo paradigmos. Empirinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad vyrauja teigiamas visuomenės požiūris į šią profesiją, pedagogo profesinį įvaizdį iš dalies lemia jų pačių elgesys. Reikšmingos įtakos pozityviam įvaizdžiui kurti turi pedagogo atsakomybė darbui, meilė vaikams, įgytos kompetencijos, profesinės bei asmeninės savybės. Neigiamą nuostatą formuoja pedagogų emocinis šaltumas, vaikų įžeidinėjimas, tėvų bei vaikų ignoravimas, netinkamai atliekamas darbas.

Prasminiai žodžiai: visuomenės nuomonė, ikimokyklinis ugdymas, profesinis įvaizdis.

Įteikta 2012-09-26